

Берлін, який ми втратили

Ми набрали стільки різної музики, що слухати її вже ніхто не хотів. Якись сербські народні оркестри, старі саундтреки, до того ж Сільві, як завжди, мала повні кишени свого прибабаханого нового джазу, який вона всім рекомендувала і який, крім неї, ніхто не слухав, бо цей новий джаз слухати просто неможливо. Мені взагалі здається, що коли людина довго й наполегливо про щось розводиться, це свідчить лише про те, що вона сама все це щойно і вигадала, скажімо новий джаз; думаю, Сільві могла відкопати ці записи де-небудь на студії у себе в Празі, попсувати як слід плівки й тепер видавати все це за атональну музику. Хоча могла цього й не робити. Десь між кріслами нашого «рено», вкупі з банками коли та путівниками, мали бути ще кілька альбомів старого-доброго Лу Ріда, якраз періоду його найбільшого цвітіння і токсикозу, касети теж, до речі, були чеськими, така собі фірма «Глобус»

шмаляла по гарячих слідах великої європейської трансформації на межі 80-х, вигрібаючи все із золотих запасів попмузики, ось і старий-добрий Лу Рід, що називається, попав. Але до нього черга навряд чи дійде: надто енергійно Сільві вистукує пальцями по керму в такт – якщо це можна назвати тактом – атональному місиву, що, мов із м'ясорубок, лізе із захриплих динаміків, умонтованих у передню панель.

– Сільві, це просто якийсь кінець цивілізації! – кричу я із заднього сидіння. – Ти справді у вільний час слухаєш це без примусу?

Сільві сміється, але, схоже, жарту мого не розуміє, та і який це в задницю жарт – так, щось на зразок її атонального джазу. Наш приятель Ґашпер, безпосередній і єдиний власник авто, валяється на правому передньому кріслі і слабо відслідковує перебіг подій навколо себе. Вчора ми розійшлись десь о пів на третю ночі, перед тим довго пили, намагаючись визначити, коли саме нам краще виїхати. Останню упаковку пива купували вже на автозаправці, Ґашпер дозволяв собі іноді такі радощі життя – набратись пива й ганяти заспанним Віднем, зрізаючи на поворотах і сигналячи поодиноким жандармам. Можливість санкцій його не лякала – у себе вдома, в Любляні, він міг купити нове посвідчення водія

так само легко, як упаковку з пивом на віденській нічній автозаправці. Ми ще здирали з пива запальничками металеві кришечки, хоча можна було їх просто скручувати; в об'єднаній Європі навіть з пива почали робити фастфуд, американці просто засирають мізки всьому світові своїми ноухау на зразок пивних пляшок із різьбою чи холодного зеленого чаю в банках. Наприкінці Гашпер переповідав анекдоти про боснійців, по тому ми розішлись, з тим аби вже о дев'ятій ранку запакувати свої речі в багажник «рено» і вирушити з березневого й холодного Відня просто в напрямку Берліна.

Сісти знову за кермо Гашпер не наважився, мав іще трохи відійти, тож поступився водійським місцем Сільві, котра, як і належиться юній порядній чешці, пиво з нами вночі на автозаправці не пила, а отже, і синдромів особливих не мала, сіла собі за кермо і давай нипати ранковими віденськими вуличками в пошуках траси на Берлін, бо дороги ніхто з нас, ясна річ, не знав, точніше, Гашпер знав, але не в такому стані.

Гашпер відверто віддуплявся, важко вдихав повітря і так само важко видихав його на бортове скло, від чого воно бралось теплою густою парою. Сільві наївно вмикала двірники й не могла зрозуміти, чому пітніють вікна.

– Сільві, це зміна тиску, – кажу я їй. – Двірники тут не допоможуть. Джаз, до речі, теж.

Так уже складається, що я маю пити сам! Між Сільві й Гашпером існує джентльменська угода, що десь там після умовного перетину австрійсько-німецького кордону він її підмінить за кермом, а на автобані пити він все ж таки не наважується, тож я собі відкриваю чергову банку, зідравши з неї чеку, й намагаюсь підтримувати розмову. Загалом, перша сотня кілометрів мені знайома, торік я їздив тут автостопом, мене тоді підібрав якийсь божевільний панк, який весь час нервово пив спрайт, його сушило, схоже, він був з обкурки, але гнав-таки на Захід, бо мусив, уже не знаю, що там у нього було, може, мама чекала, однак вигляд у нього був нещасний. Коли я дістав із наплічника пляшку води, він спитався, чи це не водка, бува, у вас же там, у Росії, всі п'ють водку, ні, не водка, кажу, і він весело розсміявся. Тупий якийсь панк трапився. Зараз я намагаюсь переповісти все це Сільві, вилловлюючи її увагу з атональних джазових ям і порожнин, Сільві погоджується – так, справді тупий панк, що тут скажеш, розмова не в'яжеться, і я відкриваю наступну банку, все одно поки що нічого цікавого – голі пасовища, безлисті лісосмуги, печальна березнева Австро-Угорщина, мабуть, саме

такою її і запам'ятали російські піхотинці навесні 1945-го, депресивний доволі ландшафт, ось вони й хуячили наліво і направо елітні дивізії нещасних націонал-соціалістів. У цей час касета добігає кінця і тут-таки починає розкручуватись у зворотному напрямку, новий джаз знову бере за горло, і я заходжуся шукати під кріслами забутого і присипаного фісташками старого-доброго Лу Ріда. «Джаз – музика для товстих», – кажу я Сільві й міняю касети.

Десь уже на німецькій території нам трапилася військова колона, що розтяглась на добрих два десятки кілометрів. Тягачі та джипи мляво котилися собі зі Сходу на Захід, у просторих кабінах сиділи стрижені контрактники й незадоволено реагували на загальну до себе увагу. Вздовж колони літали бойові гелікоптери, розганяючи припухлих від такої кількості бронетехніки печальних баварських ворон. Гашпер, до якого повернулася природня зухвалість, сидів тепер за кермом і весело сигналив сонним сержантам, котрі на кожен сигнал висувалися із вікон і уважно розглядали нашу малолітражку, не випускаючи із зубів дешевий галуаз. Куди можна переганяти стільки військової техніки? Схоже, бундесвер вирішив перекинути під шумок, пов'язаний із посівними в країнах ЄС, кілька загонів швидкого

реагування поближче до Фрайбурга, щоби традиційно надавати по жирній задниці розімлілим від глобалізації французам, зайняти кілька прикордонних містечок, вистріляти комуністів і арабів, зробити це, скажімо, з допомогою євреїв, спалити кілька супермаркетів і так само непомітно повернутися, ховаючи сліди за димовими завісами. Я ділюсь цією думкою з Гашпером.

– Ні, ти що, – Гашпер ще не зовсім отямився, але говорить уже виразно, – ти подивися на них, вони просто не знають, де та Франція розташована.

Я визирнув у вікно. В тягачі, який ми саме обходили, сидів товстий солдат, скоріше порізаний, ніж поголений, і пив із пляшечки мінералку. Я протер долонею запітніле скло й подивився на солдата ще раз. Той помітив мене і відповів бадьорим мілітарним поглядом. Я заплющив очі і спробував більше про нього не думати.

Під Мюнхеном Гашпер заганяє авто на заправку, і я йду по чергове пиво. Важко їхати зрання, навіть якщо це хороший автобан, а не розбита східноєвропейська траса, де на узбіччях лежить гравій – сірий і холодний, як на морському узбережжі, все одно важко, надто коли нічого робити, пиво скінчилося, навіть джаз скінчився, все добре в цьому житті закінчується на третій-четвертій годині

автомобільного перегону й залишається відслідковувати, як у діджеїв ефемок чимдалі на Північ змінюється вимова, та й музика змінюється, хоча за великим рахунком – те саме гівно. В магазинчику біля автозаправки кілька молодих гомосексуалів, розмовляючи російською з легким білоруським акцентом, вибирають собі сонячні окуляри. Я тримаю в кожній руці по дві пляшки й зупиняюсь подивитися – виберуть чи ні. На вулиці плюс п'ять, і до самого Берліна тягнуться хмари, треба принаймні глянути, що вони із цим добром робитимуть. Один із них різко повертається до мене і, демонструючи вибрані окуляри якогось дурнуватоого рожевого кольору, питає, ну як, мовляв, пасує, ок, кажу, саме під колір твоїх очей. Він ображається і кладе окуляри назад. Я повертаюсь до авто й відкриваю першу пляшку. Ще кілька сотень кілометрів, і має бути Берлін, куди ми втрюх їдемо – без певної мети й так само без особливого бажання. Ну, але раз уже домовилися, то треба їхати, та й залишилося зовсім небагато – три години доброю трасою, яку в різних місцях постійно добудовують, Дойчланд росте й міцніє, хороша країна, що тут казати, трохи менше б японців із їхніми кодаками, і взагалі було б супер, але й так нічого, тим більше, що ось він – Берлін, не минуло й пів доби, як ми в'їжджаємо

в його передмістя, Гашпер стверджує, що знає тут кілька хороших дешевих готелів, ми відповідаємо, що так не буває, готелі бувають або хороші, або дешеві, зазвичай це не комбінується.

Врешті ми заблукали. Гашпер ганяв вулицями, щоразу йому здавалося, що він уже впізнає дорогу і що наші дешеві й водночас хороші готелі десь поруч, от-от – і ми в них вселимося, поступово він почав нервувати, різко тиснути на гальма перед світлофорами й питатись дороги в усіх, кого можна було зустріти цього темного дощового вечора на берлінських хідниках, кілька разів навіть зупинявся біля курвів, які стояли на кожному перехресті в білих панчохах, шкіряній амуніції і високих гренадерських чоботах, тримаючи в руках великі парасольки. Курви спочатку сприймали Гашперове питання про готель як натяк, але помітивши Сільві, яка злякано усміхалася до них із салону, енергійно лаялися добірною німецькою, втім, із відчутною слов'янською інтонацією. Врешті, з якоїсь спроби, вже по восьмій вечора, Гашперові його затія вдалося, й ми вивантажилися біля підозрілого сірого будинку, на якому справді було написано «пансіонат».

На рецепції сидить чувак із кульчиками в обох вухах, говорить сербською і дивиться футбол. Гашпер як земляк швидко з ним сторговується,